

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Методически указания за изработване на
ЧАСТ „Културно-историческо наследство“
към ОБЩИ УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ

Настоящите методически указания са изработени във връзка с чл. 14 от Правилник за устройството и дейността на Националния институт за недвижимо културно наследство, приет с Постановление на Министерски съвет №8/18.01.2012г., и чл.19, ал.1 от Закона за културното наследство (ЗКН).

С устройствените планове се определят целите, задачите и начините за устройство на защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство, в съответствие с режимите за опазване. (чл.80, ал.1 от ЗКН)

Целите на устройствените планове са дефинирани в Наредба №8 на МРРБ от 2001г. за обема и съдържанието на устройствените планове, а конкретните задачи на общите устройствени планове, в това число изходните данни, основните изисквания за изработване и необходимите обем и съдържание на проекта, се определят със заданието за проучване и изработване на ОУП.

По отношение на недвижимото културно наследство, конкретното устройство на територията се предвижда съобразно режимите за опазване.

Режимите на опазване на недвижимото културно наследство (НКН) са териториално устройствена защита.

Източници за информация за обектите и териториите със статут на недвижими културни ценности са:

- За недвижими културни ценности (НКЦ), единични и групови, в границите на населените места и в извънселищни територии - данните, съхранявани в **Националния документален архив (НДА) на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН)** Включените в регистрите на НДА на НИНКН, НКЦ под определението „*архитектурно-строителен паметник на културата от античността и средновековието*“ да се считат за археологически, на основание чл.1, ал. 2, т.1 от Наредба №5 за издирване, изучаване и документиране на недвижимите паметници на културата, изд. от Комитета за култура, Обн. ДВ. бр.6 от 19 Януари 1979г. във връзка с чл.12 от ЗПКМ, както и §10 и §12 от ПЗР на ЗКН. Част от обектите, археологически НКЦ, от регистъра на НИНКН е възможно да са регистрирани и в АИС „АКБ“;

- За археологическите недвижими културни ценности – **НДА на НИНКН, НАИМ при БАН и АИС „АКБ“ (автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“), Историческите или Археологически общински или регионални музеи;** Включените в регистрите на НДА на НИНКН, НКЦ под определението „*архитектурно-строителен паметник на културата от античността и средновековието*“ да се считат за археологически. Част от обектите, археологически НКЦ, от регистъра на НИНКН е възможно да съвпадат с обекти, включени в АИС „АКБ“;

- За възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години - **Документи, предоставени от областните комисии „Военни паметници“** към областния управител, съгласно чл.6 на Закона за военните паметници, уточнени с НИНКН по отношение статута на обектите по ЗКН.

Неразделна част от Общия устройствен план е кореспонденцията с НИНКН, НАИМ при БАН, Министерство на отбраната или Областните комисии за военните паметници и получената информация от тези ведомства.

Общият устройствен план се изработва въз основа на заданието по чл.125 ЗУТ и допълнителна информация от цитираните централни и териториални администрации за недвижимото културно наследство, предоставена на изпълнителя от възложителя.

Съгласно Закона за устройство на територията (ЗУТ), §5, т.82. „*Защитени територии за опазване на културното наследство*“ са единичните и груповите недвижими културни ценности с техните граници и охранителни зони, съобразно режимите за опазване, определени с акта за тяхното деклариране или за предоставяне на статут.

Съгласно Закона за културното наследство, чл.79, ал.5, „Единичните и груповите недвижими културни ценности с техните граници и охранителни зони формират защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство, които се отразяват в кадастралните карти съгласно ЗКИР и в общите и подробните устройствени планове съгласно ЗУТ.

Общи устройствени планове осигуряват опазването на недвижимото културно наследство.

За защитени територии за опазване на културното наследство специфични правила и нормативи към устройствените планове или към техните изменения се изработват, ако при съгласуването на заданието за проектиране на устройствен план по реда на чл. 125, ал. 6 министърът на културата е определил задължителни изисквания относно обемно-пространственото, архитектурното и стилово изграждане на предвиденото с плана застрояване за отделни територии, за група имоти или за отделен имот, попадащи в границите на единични или на групови недвижими културни ценности или в техните охранителни зони, които налагат допускане на отклонения от правилата и нормативите, установени с наредбата по ал.1.

За територии с висок потенциал за разкриване на обекти на НКН, по преценка и обосновка на проектанта, може да бъде определен устройствен режим на превантивна защита. („Територии с режим на превантивна устройствена защита“ са територии, определени с концепции и схеми за пространствено развитие и с устройствени планове, които притежават висока природно-ландшафтна, екологическа и културна стойност, но не са обявени за защитени със специален закон).

Общите устройствени планове, правилата и нормативите за тяхното прилагане и специфичните правила и нормативи (когато се изискват такива), се изготвят в съответствие с **режимите за опазване на недвижимите културни ценности.**

Режимите на опазване на НКН включват **териториалния обхват и предписанията за опазване на недвижимата културна ценност и нейната среда.** (чл.79, ал.1 от ЗКН). Източник на информация за **определените режими** за опазване на недвижимите културни ценности е Националният институт за недвижимо културно наследство - НИНКН.

Териториалният обхват се определя от границите на недвижимата културна ценност и на охранителната ѝ зона. (чл.79, ал.2 и 3 от ЗКН).

1. За обектите, за които има изготвени режими за опазване: териториалният обхват на обектите и техните охранителни зони се отразяват като защитени територии за опазване на НКН, съгласно определените в режимите граници. В легендата към чертежа се цитират документите, с които са приети режимите. За защитената територия се определя устройствен режим, съобразен с режимите за опазване.
2. Когато единична културна ценност няма определен териториален обхват в акта за деклариране или за предоставяне на статут, съгласно чл.79, ал.4 от ЗКН, за нейни граници се смятат границите на имота, за охранителна зона - територията, обхващаща непосредствено съседните имоти, а при **улици** до 14 метра – и срещу-лежащите през улицата имоти, както и уличното пространство между тях. (По подразбиране **разпоредбата се отнася за урбанизирани територии, в границите на населените места** и в проекти за ОУП се прилага при изготвяне на ОУП на населено място или план-детайл на населено място към ОУП на община).
3. За археологическите обекти, които имат дефиниран териториален обхват с полигон в картите на АКБ, по предоставени от проучвателите на обектите данни и пр.: териториалният обхват на обекта се отразява в обхвата на съответния полигон, а за охранителна зона се приема територия с ширина 10 м извън този полигон; територията на обекта и на неговата охранителна зона се отразяват като защитена територия за опазване на НКН. По подходящ начин се цитират документите, съобразно които са определени териториалният обхват на обекта и на неговата охранителна зона. За защитената територия се определя специален устройствен режим, който се отразява на чертежите.
4. За археологическите обекти, които не са площно определени по списъците на НИНКН, дефинирани само с една точка по картите на АКБ, не са проучени и пр.: обектите се отразяват само с пиктограма. В легендата към чертежа се посочва, че обектът не е проучен и за него липсват документи, от които да се определи неговия териториален обхват, а оттам и обхвата на охранителната му зона. Поради невъзможност да се определи защитена територия за НКН, в легендата на чертежа задължително се посочва, че прилагането на определения общ устройствен режим на територията, в която попада съответния обект на НКН, се прилага под наблюдение на археолог и при спазване на разпоредбите на ЗКН. Нови Горскостопански планове и програми (предишни ЛУП - Лесоустройствени, проекти, планове или програми) се съгласуват с МК. В общия случай устройствените режими следва да се основава на разпоредбите на чл.35 от

Наредба №7, като определянето на режимите „А“, „Б“, „В“ и „Г“ се извършва със съдействието на съответния Регионален археологически / исторически музей.

Със ЗАДАНИЕТО съгласно чл.125 ЗУТ се определят изходните данни, основните изисквания за изработване на устройствения план и необходимите обем и съдържание на проекта – в частност изискванията към текстовите и графичните материали по отношение на недвижимото културно наследство. Допустимо е част „Културно-историческо наследство“ на Заданието за изработване на Общ устройствен план да съдържа само текстова част. В този случай опорен план на НКЦ придружава следващите фази на ОУП.

Общият устройствен план на община се разработва в две фази:

1. Предварителен проект;
2. Окончателен проект.

Съгласно **Наредба №8** за обема и съдържанието на устройствените планове:

Чл.25 (1) Общите устройствени планове на защитени територии за опазване на обектите на недвижимото културно наследство се разработват в съответствие с изискванията на тази наредба, като текстовите и графичните им материали се допълват в зависимост от спецификата на обектите на недвижимото културно наследство.

(2) Предварителният проект на ОУП се допълва в текстовата и графичната си част с:

1. Текстови материали, съдържащи:

- а) характеристика и потенциал за устойчиво развитие на обектите и на териториите на недвижимото културно наследство;
- б) предложения за опазване и устойчиво развитие на обектите и на териториите на недвижимото културно наследство;

2. Графични материали по чл.23, ал.3 съдържащи:

- а) опорен план за съществуващото разположение, вида и категорията на обектите на недвижимото културно наследство съгласно изискванията на Закона за културното наследство (ЗКН);
- б) план-схема за опазване и устойчиво развитие на обектите на недвижимото културно наследство.

(3) В окончателния проект на ОУП се допълват и коригират текстовите и графичните материали съобразно решенията на експертните съвети, становищата на заинтересуваните централни администрации и препоръките от обществените обсъждания.

(4) **Окончателният проект на ОУП за защитени територии на недвижимото културно наследство или в обхвата на които попадат такива, се съгласува по реда на ЗКН.**

Чл.25а. Проектите за изменение на ОУП на градове със землищата им, на селищни образувания с национално значение и на защитени територии за опазване на обектите на недвижимото културно наследство се разработват в съответствие с изискванията на чл.20а.

Основните **графични материали** на проекта за ОУП, които е задължително да се представят за съгласуване по реда на ЗКН са:

- **Опорен план:** за урбанизирани територии в М 1:5000 или М 1:10 000, а за ОУПО или част от община – в М 1:10 000 до М 1:25 000, изработен върху топографска карта, с нанесени кадастрални и други данни съгласно чл.115 ЗУТ, с отразени кадастрални и други данни, защитените територии за опазване на културното наследство и др. съгласно ЗУТ. Опорният план придружава заданието или се залага като изискване за представяне при разработването на фаза предварителен проект;
- **Общ устройствен план**, изработен в мащаба на опорния план, с устройствени режими съобразени с режимите за опазване на недвижимите културни ценности. Графичната част включва списъците на обектите на НКН, предоставени от НДА на НИНКН, от АИС „АКБ“ и списък на военните паметници, с номерация позволяваща недвусмисленото им идентифициране. Обозначаването на единични НКЦ се извършва с нормативно определените пиктограми;
- **Схема за защита и опазване на обектите на КИН;**

Специфични изисквания по отношение на културно историческото наследство:

В графичните материали се прилагат в табличен вид списъка на обектите по НДА, АИС АКБ и възпоменателните знаци. Обектите, обозначени в графичната част като НКЦ, се номерират съгласно тези списъци, като за археологическите обекти това е номерът на регистрационния картон. Ако обектът се намира в повече от един списък, етикетът включва всички номера от списъците.

Обектите, които не могат да се идентифицират териториално в графичната част, се отбелязват изрично в таблиците.

НКЦ в населените места при изработване на плановете, на територии, за които няма влязла в сила кадастрална карта, се отбелязват с един символ, към който се прилага таблица с броя и вида на обектите, представляващи НКЦ в това населено място.

Като площни се очертават следните елементи:

- груповите НКЦ
- охранителните зони на НКЦ
- площните археологически обекти

При подходящ мащаб (например 1:5000) се очертават имотите с НКЦ

Ако информацията е получена от НАИМ към БАН тя задължително включва точни географски координати, които следва да се използват за идентификация на обектите. Археологическите обекти, дублирани в списъка на НДА и на АИС-АКБ, се обозначават с двата номера.

Съдържанието на ОУП във фаза предварителен проект е идентично с това във фаза окончателен проект. Проектът за ОУП във всички фази се окомплектова с приложения - списъци на НКЦ, със съответните придружителни писма от администрациите, предоставили информацията.

Проектът за ОУПО във всички фази се представя за съгласуване по реда на ЗКН и на цифров носител (оптичен диск или USB флаш-памет).

.....
АРХ. КРАСИМИР ТОДОРОВ
ДИРЕКТОР НА НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ
ЗА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО